

Sakspapir

ArkivsakID 24/14861
Vår Saksbehandler David Sande
Avdeling Økonomistaben

Handlings- og økonomiplan 2025 - 2028 med årsbudsjett 2025 - Elverum kommune

Utvalg	Saksnummer	Møtedato
Formannskapet	178/24	27.11.2024
Kommunestyret		

Dokumenter vedlagt saken:

Handlings- og økonomiplan 2025-2028 med årsbudsjett 2025_KD-forslag (5.11.2024)
FSK 271124 - Referat drøftingsmøte 141124.pdf

Formannskapet 27.11.2024

Vedtak:

Formannskapets innstilling til kommunestyret 12.12.2024:

1. Handlings- og økonomiplan for 2025–2028 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2025 vedtas i samsvar med det fremlagte dokument (kommunedirektørens innstilling til formannskapet), *med de endringer som fremkommer i Ap, Sp og SV sitt fremlagte budsjettforslag.*
2. Låneopptak for finansiering av investeringer i 2025 settes til kr 42 679 000.
3. Låneopptak i Husbanken for finansiering av startlån i 2025 settes til 20 millioner kroner. Rammen for utlån settes til 55 millioner kroner, og finansieres med ordinære og ekstraordinære innbetalinger på utlån og nytt låneopptak.
4. Elverum kommune tar opp 100 millioner kroner i likviditetslån eller avtale om trekkrettighet i bank (kassekreditt).
5. Kommunedirektøren gis myndighet til å ta opp lån innenfor den vedtatte låneramme, og til å godkjenne lånebetingelsene, låneform og låneinstitusjon.
6. Betalingsregulativ for 2025 vedtas i samsvar med vedlegget i det fremlagte dokument (datert 5.11.2024).
7. Tilskudd og overføringer til lag, foreninger og organisasjoner betinger at kommunen gis full innsynsrett i bruken av midlene, og gir kontrollutvalget adgang til å føre kontroll med hvordan midlene forvaltes.

Driftstiltak

Nr	Tiltaksbeskrivelse	Beløp i hele tusen	2025	2026	2027	2028
1	13 Skole - nedleggelse av Sørskogbygda skole		3 045	6 744	6 744	6 744
2	3 TEKMIL - nedklassifisering av kommunal veg			300	300	300
3	17 Skole - redusere innkjøp av lærebøker		500			
4	18 Skole - nedleggelse av Newtonrom		159	376	376	376
5	27 Kultur - kutt i tilskudd til samfunnshus og grendehus		120	120	120	120
6	30 HMO Nedleggelse av bakeriet ved Elverum sentralkjøkken		466	466	466	466
7	Kutt HMO- (jfr. opplysn. om at økning skulle tas av rammen)		-2 950	-2 950	-2 950	-2 950
8	Kutt NAV (effekt pga. økt bemanning og oppfølging)		-2 050	-2 050	-2 050	-2 050
9	9 - Vedlikeholdsbudsjett		500	500	500	500
10	11 - Økte matpenger SFO		-227	-227	-227	-227
11	14 - Nedtrekk vikarbudsjet		931	931	931	931
12	26 - Vekstverket		240	360	360	360
13	28 - Jobbsentralen		568			
14	22 - Barnehage		753	1 805	1 805	1 805
15	35 - Redusere bruk av vikarbyrå		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
16	31 - Reduksjon av overtid		-500	-500	-500	-500
17	Byplan Vestad		500	500		
18	Atp-prosess		400	400	150	150
19	Justert inntekt parkering		500	500	500	500
20	Justering gebyrregulativet			-100	-100	-100
21	Bruksalg for barneklær og - utstyr		20	20	20	20

Sum endringsforslag som påvirker netto driftsresultat	2025	2026	2027	2028
Endring i bruk/avsetning til disposisjonsfond	-1 975	-6 195	-5 445	-5 445

Billettpriser ved Elverum kino endres slik (nye priser for 2025 er oppgitt):

- Barn tom. 12 år: kr 100
- Ungdom og voksne fra 13 år: kr 150
- Honnør: kr 150
- Student høgskole og vernepliktig: kr 135

Endring i gebyrregulativet:

Ny sats for matpenger i SFO skal være 340 kr/mnd.

27.11.2024 Behandling i Formannskapet

FSK - møtebehandling:

Forslag fra Arnfinn Uthus (SP) på vegne av Ap, Sp og SV:

Driftstiltak

Nr	Tiltaksbeskrivelse	Beløp i hele tusen	2025	2026	2027	2028
1	13 Skole - nedleggelse av Sørskogbygda skole		3 045	6 744	6 744	6 744
2	3 TEKMIL - nedklassifisering av kommunal veg			300	300	300
3	17 Skole - redusere innkjøp av lærebøker		500			
4	18 Skole - nedleggelse av Newtonrom		159	376	376	376
5	27 Kultur - kutt i tilskudd til samfunnshus og grendehus		120	120	120	120

Nr	Tiltaksbeskrivelse	Beløp i hele tusen	2025	2026	2027	2028
6	30 HMO Nedleggelse av bakeriet ved Elverum sentralkjøkken		466	466	466	466
7	Kutt HMO- (jfr. opplysn. om at økning skulle tas av rammen)		-2 950	-2 950	-2 950	-2 950
8	Kutt NAV (effekt pga. økt bemanning og oppfølging)		-2 050	-2 050	-2 050	-2 050
9	9 - Vedlikeholdsbudsjett		500	500	500	500
10	11 - Økte matpenger SFO		-227	-227	-227	-227
11	14 - Nedtrekk vikarbudsjet		931	931	931	931
12	26 - Vekstverket		240	360	360	360
13	28 - Jobbsentralen		568			
14	22 - Barnehage		753	1 805	1 805	1 805
15	35 - Redusere bruk av vikarbyrå		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
16	31 - Reduksjon av overtid		-500	-500	-500	-500
17	Byplan Vestad		500	500		
18	Atp-prosess		400	400	150	150
19	Justert inntekt parkering		500	500	500	500
20	Justering gebyrregulativet			-100	-100	-100
21	Bruktsalg for barneklær og - utstyr		20	20	20	20

Sum endringsforslag som påvirker netto driftsresultat	2025	2026	2027	2028
Endring i bruk/avsetning til disposisjonsfond	-1 975	-6 195	-5 445	-5 445

Forslag fra Ingrid Hvidsten Gabrielsen (SV) på vegne av Ap, Sp og SV;

Kommunedirektørens forslag til handlings- og økonomiplan med årsbudsjett for 2025 vedtas i samsvar med det fremlagte forslaget fra Ap, Sp og SV.

Forslag fra Ingrid Hvidsten Gabrielsen (SV):

Billettpriser ved Elverum kino endres slik (nye priser for 2025 er oppgitt):

- Barn tom. 12 år: kr 100
- Ungdom og voksne fra 13 år: kr 150
- Honnør: kr 150
- Student høgskole og vernepliktig: kr 135

Forslag fra Ingrid Hvidsten Gabrielsen (SV) - endring i gebyrregulativet:

Ny sats for matpenger i SFO skal være 340 kr/mnd.

Endringsforslag fra Yngve Sætre (Høyre):

Driftstiltak

Nr	Tiltaksbeskrivelse	Beløp i hele tusen	2025	2026	2027	2028
1	Avgiftsparkering i sentrum - innføres ikke		3 100	4 500	4 500	4 500
2	Barnehage - beholder dagens åpningstid		395	955	955	955
3	Drift av kommuneskogen konkurranseutsettes		-500	-1 000	-1 000	-1 000
4	Utrede konkurranseutsetting teknikk og miljø		200			
5	Konkurranseutsetting teknikk og miljø			-3 000	-3 000	-3 000
6	Justert overføring fra KF kommuneskoger (ift.saldering)		-4 200	1 400	1 400	1 400
7	Skole - opprettholder Newton - rommet		159	376	376	376
8	Skole - innkjøp av lærebøker		300			
9	Skole - innkjøp av digitale læremidler		100			

Investeringstiltak

Nr	Tiltaksbeskrivelse	Beløp i hele tusen	2025	2026	2027	2028
1	Investering avgiftsparkering - gjennomføres ikke		-1 600			
2	Salg av Kirkeby skole og barnehage		-2 000			
3	Salg av Sørskogbygda skole			-2 000		
4	Salg av "Telenorbygget"		-3 000			
5	Salg av Vestad barnehage		-7 000			
6	Salg av Skogstua		-1 000			

Driftskonsekvenser av investeringstiltak

Nr	Tiltaksbeskrivelse	Beløp i hele tusen	2025	2026	2027	2028
1	Investering avgiftsparkering - gjennomføres ikke		-31	-189	-183	-177
2	Salg av Kirkeby skole og barnehage			-80	-80	-80
3	Salg av Sørskogbygda skole				-80	-80
4	Salg av "Telenorbygget"			-120	-120	-120
5	Salg av Vestad barnehage			-280	-280	-280
6	Salg av Skogstua			-40	-40	-40

Sum endringsforslag som påvirker netto driftsresultat	2025	2026	2027	2028
Endring i bruk/avsetning til disposisjonsfond	477	-2 522	-2 448	-2 454

Endringsforslag fra Yngve Sætre (H):

Kommunedirektørens forslag til handlings- og økonomiplan med årsbudsjett for 2025 vedtas i samsvar med det fremlagte forslaget fra Høyre.

Endringsforslag fra Turid Olsen (Pensjonistpartiet):

Driftstiltak

Nr	Tiltaksbeskrivelse	Beløp i hele tusen	2025	2026	2027	2028
1	Sørskogbygda skole		3 045	6 744	6 744	6 744
2	Jobbsentralen		568			
3	Parkering		3 100	4 500	4 500	4 500
4	Newton rom		159	376	376	376
5	KF kommuneskogen		-500			
6	Administrasjon		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
7	Teknisk - reduksjon		-300	-1 000	-1 000	-1 000
8	Effekt av omstilling			-2 000	-1 000	-1 000
9	Eiendom redusert vedlikehold		-200	-200	-200	-200
10	Personal - redusere felles pott - juridisk bistand		-50	-50	-50	-50
11	Reduserte renteutgifter		-50	-50	-50	-50

Investeringstiltak

Nr	Tiltaksbeskrivelse	Beløp i hele tusen	2025	2026	2027	2028
1	Utskifting av trygghetsalarmer		-1 738			
2	Parkering		-1 600			
3	Ventilasjonsaggregater		-5 000	17 512	12 512	
4	Hanstad skole			27 000	23 500	
5	Vestad skole				51 285	36 430

Driftskonsekvenser av investeringstiltak

Nr	Tiltaksbeskrivelse	Beløp i hele tusen	2025	2026	2027	2028
1	Utskifting av trygghetsalarmer		-33	-345	-331	-318
2	Parkering		-31	-189	-183	-177
3	Ventilasjonsaggregater		-96	-292	5	5
4	Hanstad skole			361	832	1 346
5	Vestad skole			-985	-1 872	-1 885

Sum endringsforslag som påvirker netto driftsresultat	2025	2026	2027	2028
Endring i bruk/avsetning til disposisjonsfond	-4 612	-5 870	-6 771	-7 291

Avstemming:

Kommunedirektørens innstilling: Falt enstemmig.

Turid Olsens (PP) endringsforslag: Falt med 8 mot 1 stemme (Turid Olsen - PP).

Yngve Sætres (H) endringsforslag: Falt med 7 mot 2 stemmer (Yngve Sætre - H og Sølvi Amundsen Aas - H.)

Arnfinn Uthus (SP) forslag på vegne av Ap, Sp og SV: Vedtatt med 5 mot 4 stemmer (Yngve Sætre - H, Sølvi Amundsen Aas - H, Martin Grønbekk Moen - V og Turid Olsen - PP).

Kommunedirektørens innstilling

1. Handlings- og økonomiplan for 2025–2028 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2025 vedtas i samsvar med vedlagte dokument (datert 5.11.2024).
2. Låneopptak for finansiering av investeringer i 2025 settes til kr 42 679 000.
3. Låneopptak i Husbanken for finansiering av startlån i 2025 settes til 20 millioner kroner. Rammen for utlån settes til 55 millioner kroner, og finansieres med ordinære og ekstraordinære innbetalinger på utlån og nytt låneopptak.
4. Elverum kommune tar opp 100 millioner kroner i likviditetslån eller avtale om trekkrettighet i bank (kassekreditt).
5. Kommunedirektøren gis myndighet til å ta opp lån innenfor den vedtatte låneramme, og til å godkjenne lånebetingelsene, låneform og låneinstitusjon.
6. Betalingsregulativ for 2025 vedtas i samsvar med vedlegget i det fremlagte dokument (datert 5.11.2024).
7. Tilskudd og overføringer til lag, foreninger og organisasjoner betinger at kommunen gis full innsynsrett i bruken av midlene, og gir kontrollutvalget adgang til å føre kontroll med hvordan midlene forvaltes.

Utredning

Kommuneloven med tilhørende forskrift setter krav til kommunens årsbudsjett og økonomiplan. Plan- og bygningsloven setter krav til handlingsdelen til kommuneplan. Formannskapet skal fremme sin innstilling til handlings- og økonomiplan med årsbudsjett til kommunestyret. Kommunedirektørens oppgave i forbindelse med dette arbeidet er å utarbeide forslag til tiltak som gjør at aktiviteten utføres i henhold til lover, forskrifter og er i samsvar med de økonomiske rammer som er tilgjengelig. I tillegg bør aktivitet rettes mot de mål som ligger i kommuneplanen.

Formannskapets innstilling til Handlings- og økonomiplan for 2024 – 2027 med virksomhetsplan og årsbudsjett for 2024 skal ligge til alminnelig ettersyn i 14 dager før kommunestyret får saken til behandling. Dette gjøres ved at dokumentet med formannskapets innstilling blir publisert på kommunens hjemmeside.

Elverum kommune skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. For å sikre kommunen økonomisk handleevne over tid er det i kommunens økonomireglement vedtatt økonomiske mål og handlingsregler. Økonomiske måltall og handlingsregler er omtalt i fremlagte handlings- og økonomiplan. Netto driftsresultat for 2025 og resten av planperioden er ikke tilfredsstillende. Summen av netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeldsgrad gjør at Elverum kommune har svært lite handlingsrom, og behov for omstillinger utover det som allerede er gjort. **Statsforvalteren mener Elverum kommune har et betydelig omstillingsbehov som følge av store demografiendringer og levekårsutfordringer.** For å bistå kommunen i arbeid med omstilling er klare føringer for tildeling av skjønnsmidler for 2025. I brevet om tildeling av skjønnsmidler for 2025 skriver Statsforvalteren:

"Kommunen har et betydelig omstillingsbehov som følge av store demografiendringer og levekårsutfordringer. Dette kan gi utfordringer med å levere forsvarlige tjenester fremover. Vi er bekymret for at nødvendige og tilstrekkelige tiltak ikke iverksettes raskt nok. Kommunens kapasitet til å gjennomføre omstilling og sørge for utvikling er begrenset. Vi mener det derfor er viktig å bidra med skjønnsmidler for at det viktige omstillingsarbeidet i kommunen gjennomføres på en god måte. Bruken av midlene tilpasses kommunens behov. Midlene kan for eksempel benyttes til analyser eller gjennomføring av tiltak både mellom kommuner, overordnet for kommunen og mellom sektorer. Kommunen har et svært lite økonomisk handlingsrom. Statsforvalteren vil ha egne møter med kommunen i 2025 for å følge den økonomiske situasjonen og omstillingsarbeidet."

Kommunens likviditet er svak og det har i 2024 blitt gjort avtale om kassekreditt i to omganger. Første kredittgrense var satt til 50 millioner kroner, og den som gjelder nå er på 100 millioner kroner. Det vil være behov for å viderefører avtale om trekkrettighet i bank (kassekreditt) eller eget likviditetslån på inntil 100 millioner kroner i 2025. Dette for å sikre nødvendig likviditet i perioder med svak likviditet, noe som ofte er i forbindelse utbetaling av lønn den 15. i hver måned.

Priser og gebyrer for 2025, og som ikke er regulert av lov og forskrift, er prisjustert opp med lønns- og prisvekst i kommunal sektor (4,1%). Det er to områder som skiller seg ut når det gjelder endringer i pris utover normal prisvekst, det er innfor skolefritidsordning og selvkostområdet for vann og avløp.

Skolefritidsordning

Regjeringen har fra skoleåret 2022-23 suksessivt innført 12 timers gratis SFO for elever, slik at ved oppstart august 2024, tilbys 12 timer gratis SFO for 1., 2. og 3. trinns elever.

Tidligere hadde Elverum kommune en betalingsinnretning som kun skilte mellom hel og delt plass på SFO. Delt plass ga 15 timer opphold på SFO (i ferier: 15 timer + skolens åpningstid), hel plass: hele SFOs åpningstid. Ved innføring av ordningen med 12 timers gratis oppholdstid, bestemte kommunen at dette behandlet som delt plass (altså 15 timer).

Det har vært en ønsket økning i antall barn i SFO, og en markant dreining mot at mange velger delt plass uten betaling. Per september 2021 var det 491 barn i SFO, hvorav 228 (46%) som valgte delt plass. Per september 2024 er det 663 barn totalt på SFO og 629 av disse går på 1.-3. trinn og omfattes av ordningen med 12 timer gratis oppholdstid. Av disse er 433 (69%) på delt plass.

Kommunene får inntektstapet fra 12 timer gratis opphold refundert basert på en nasjonal gjennomsnittlig SFO-pris. Elverum kommune får ikke refundert sine kostnader fullt ut basert på flere faktorer, bl.a. at vår SFO-pris ligger over landsgjennomsnittet, åpningstider og sidestilling av 12 timer gratis oppholdstid og delt plass på inntil 15 timer. Mest vesentlig her er det siste punktet, innretningen for foreldrebetaling medfører at mange velger kort oppholdstid uten betaling.

I SFO serveres det måltider morgen og etter skoletid, samt frukt el. på ettermiddag. Tilbudet skal gi barna næringsriktig mat som gir tilstrekkelig energi til en dag med skole og SFO med en nøktern kostnadsbase. Kostnadene til servering skal dekkes gjennom foreldrebetaling og satsen er lik for alle oppholdskategorier.

Analyse av regnskapstall viser at det er en underdekning av SFOenes faktiske kostnader overstiger inntektene fra matpengene og dette kan også synliggjøres i sammenligning med matpriser for barnehagene som skal dekke et tilsvarende tilbud.

Vann- og avløpsgebyrene

Gebyrene er foreslått økt med 22,7 %, henholdsvis 20 % på vann-gebyret, og 25 % på avløpsgebyret. Økningen skyldes flere forhold, og her nevnes:

- Det planlegges for mer rehabilitering av gamle ledninger i 2025 enn tidligere år
- Prisveksten på anleggstjenester har vært høyere enn annen prisvekst de siste årene
- Enheten har mistet en stor abonnent ved at Nortura har lagt ned sitt slakteri, og vi har slikt sett mistet en del inntekter som må hentes inn fra andre abonnenter.

Hvis regjeringens forslag til redusert mva-sats på vann- og avløpsgebyrer, blir vedtatt i statsbudsjettet, vil dette redusere gebyrene gjeldende fra 1. mai.

Når vi tar hensyn til denne reduksjonen i merverdiavgift vil den samlede økningen på vann- og avløpsgebyrene i Elverum for 2025 være på 12,9 %.

Alle selvkostkalkyler er med som vedlegg i utsendte dokument.

I vedlagte dokument (datert 5.11.2024) er alle budsjettforutsetninger, mål, premisser og tiltak beskrevet, sammen med obligatoriske økonomiske oversikter. Med dette legger kommunedirektøren frem sitt forslag til handling- og økonomiplan 2025 - 2028 med virksomhetsplan og årsbudsjett.